

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра історіографії, джерелознавства та археології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи

А. В. Пантелеймонов_

“ _____ ” _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
_____ **Історія емоцій** _____
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ бакалавр _____

галузь знань _____ 03 гуманітарні науки _____
(шифр і назва)

спеціальність _____ 032 Історія та археологія _____
(шифр і назва)

освітня програма _____ 032 Історія та археологія _____
(шифр і назва)

спеціалізація _____ Історія та археологія _____
(шифр і назва)

вид дисципліни _____
(обов’язкова / за вибором)

факультет _____ Історичний факультет _____

2018 / 2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету (інституту, центру)

“__25__” _____ червня _____ 2018__ року, протокол №_6_

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Кісельова Юлія Анатоліївна – канд. іст. наук, доцент кафедри історіографії, джерелознавства та археології.

Програму схвалено на засіданні кафедри історіографії, джерелознавства та археології

Протокол від “__24__” _____ травня _____ 2018__ року №_9_

Завідувач кафедри _____

_____ С. І. Посохов
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією історичного факультету

назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “__08__” _____ червня _____ 2018__ року №_10_

Голова методичної комісії _____

_____ О. І. Тумаков
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Історія емоцій» складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки

бакалавра

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності – 032 Історія та археологія (бакалаври)

1. Опис навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є підходи до дослідження емоцій у гуманітаристиці загалом та історичній науці зокрема.

1.1 Мета та завдання навчальної дисципліни.

Ознайомити студентів із основними теоретико-методологічними підходами до вивчення історії емоцій, сформувати уявлення про розвиток напрямку історії емоцій, ознайомити з класичними працями.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- Ознайомити з підходами до вивчення емоцій у межах соціальних та гуманітарних дисциплін: психології, соціології, антропології та лінгвістики;
- Сформувати уявлення про історію розвитку наукового напрямку історії емоцій;
- Пояснити сутність основних методологічних підходів до вивчення емоцій минулого;
- Пояснити специфіку роботи з джерелами при дослідженні емоцій.

1.3. Кількість кредитів – 3

1.4. Кількість годин – 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	
Семестр	
3-й	
Лекції	
32 год.	
Практичні, семінарські заняття	
год.	
Лабораторні заняття	
год.	
Самостійна робота	
58 год.	
Індивідуальні завдання	
10 год.	

1.6. Заплановані результати навчання.

Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

знати:

- розуміти специфіку напрямку історії емоцій;
- основні методи, що використовуються при дослідженні емоцій в історичній науці та інших дисциплінах;
- бути ознайомленими з основними класичними роботами з історії емоцій.

вміти:

- сприймати емоції як історичні категорії, що змінюються з часом;
- оволодіти початковими навичками роботи з історичними джерелами при дослідженні емоцій у минулому;
- застосовувати основні теоретико-методологічні підходи для дослідження історії емоцій.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Емоції як об'єкт вивчення соціальних та гуманітарних дисциплін

ТЕМА 1. Значення емоцій у сучасному суспільстві.

Зміст: Предмет курсу. Суспільство досвіду. Емоції як фактор економічної поведінки. Роль емоцій у політиці та дипломатії. Емоційність як складова сучасних рухів протесту. Голокост та каяття як стрижень європейської культури.

ТЕМА 2. Основні підходи до вивчення емоцій у гуманітарних та соціальних дисциплінах: психології, антропології, соціології, лінгвістиці.

Зміст: Універсалістські та конструктивістські погляди на емоції у межах психології (Пол. Екман та Л. Барретт). Підходи до дослідження емоцій у лінгвістиці: семантична метамова емоцій А. Вержбицької та підходи до вивчення емоційних метафор. Соціологічні підходи до вивчення емоцій: теорія інтеракційних ритуалів Р. Коллінза. Антропологія емоцій: основні праці в галузі.

Розділ 2. Актуальні підходи у дослідницькому полі історії емоцій.

ТЕМА 3. Історія «історії емоцій».

Зміст: Історія емоцій у XX ст. Емоції у працях істориків від фактору розвитку історичного процесу, через способи метафоризації історичного наративу до окремого об'єкту дослідження. Емоційний поворот у 1980-х рр.: його причини та наслідки.

ТЕМА 4. Основні підходи до вивчення емоцій в історичній науці.

Зміст: Вивчення емоцій як фактору цивілізаційного розвитку. Емоціонологія - дослідження емоційних норм поведінки. Характерні риси досліджень з історії окремих емоцій (меланхолії, страху та ін.) Емоції та політична історія: «емотиви», «емоційні режими» та «емоційні притулки». Емоції, цінності та досвід: дослідження емоційних співтовариств та генерацій. Вивчення емоційних практик та інтеракційних ритуалів.

ТЕМА 5. Особливості роботи з джерелами при дослідженні емоцій.

Зміст: Джерельна база досліджень з історії емоцій. Методики роботи з джерелами: емоційні тезаріуси, проблеми визначення емотивів, емоції та тілесні метафори.

ТЕМА 6. Емоції та пам'ять.

Зміст: Емоції як фактор актуалізації культурної спадщини. Емоції та міста пам'яті, емоційна енергія та комеморативні практики.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
1	2	л	п	лаб.	інд	с. р.	8	л	п	лаб.	інд	с. р.
Розділ 1. Емоції як об'єкт вивчення соціальних та гуманітарних дисциплін.												
ТЕМА 1. Значення емоцій у сучасному суспільстві.	2	2										
ТЕМА 2. Основні підходи до вивчення емоцій у гуманітарних та соціальних дисциплінах: психології, антропології, соціології, лінгвістиці.	24	10				14						
Разом за розділом 1	26	12				14						
Розділ 2. Актуальні підходи у дослідницькому полі історії емоцій												
ТЕМА 3. Історія «історії емоцій».	4	4										
Тема 4. Основні підходи до вивчення емоцій в історичній науці.	24	10				14						
ТЕМА 5. Особливості роботи з джерелами при дослідженні емоцій.	32	2				30						
ТЕМА 6. Емоції та пам'ять.	4	4										
Разом за розділом 2	64	20				44						
Усього годин	90	32				58						

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Ознайомлення з роботою: Плампер Я. История эмоций.	14
2	Ознайомлення з роботами Арьес Ф. Человек перед лицом смерти. М.: Прогресс, 1992; 12. Норберт Елиас. Процесс цивилизации. Социогенетичні і психогенетичні дослідження. Альтернативи, 2003. 672 с.	14
3	Написання есе «Емоції у сучасному суспільстві»	30

7. Індивідуальні завдання

Написання есе «Емоції у сучасному суспільстві» на основі аналізу продукції мас-медіа, політичного дискурсу, контенту соціальних мереж та рекламної продукції.

8. Методи навчання

Основною формою навчання є читання *лекцій* з тем курсу. Всі лекції супроводжуються мультимедійними *презентаціями*. Курс розміщено в системі дистанційного навчання. На лекціях організовуються студентські дискусії з питань, що розглядаються.

Допоміжними методами навчання є проведення *консультацій* з проблем написання індивідуального завдання.

9. Методи контролю

Поточний контроль рівня знань студентів передбачає перевірку самостійної роботи студентів. Поточний контроль здійснюється за напрямками:

- контроль за відвідуванням занять студентами;
- контроль за виконанням завдань для самостійного опрацювання (читання обов'язкової наукової літератури) у ході опитування та проведення співбесід під час аудиторних занять;
- контроль за рівнем засвоєння та творчого опрацювання матеріалу у вигляді перевірки індивідуального завдання «Емоції у сучасному суспільстві»

Підсумковий контроль знань студентів здійснюється в кінці семестру у формі письмового заліку.

При виведенні загальної оцінки студента беруться до уваги результати поточного та підсумкового контролю.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання							Екзамен (залікова робота)	Сума
Розділ 1		Розділ 2		Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання	Разом		
T1	T2	T3	T4					100
-	-	-	-	-	50	50	50	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендоване методичне забезпечення Базова література

1. Барретт Лиза Ф. Как рождаются эмоции. Революция в понимании мозга и управлении эмоциями. М., 2018. 472 с.
2. Винницкий И. Заговор чувств или русская история на «эмоциональном повороте» // Новое литературное обозрение. 2012. № 117. С. 441-460.
3. Плампер Я. История эмоций. – М., Новое литературное обозрение, 2018.
4. Российская империя чувств: Подходы к культурной истории эмоции : сб. ст. / под. ред. Яна Плампера, Шаммы Шахадат и Марка Эли. М. : Новое литературное обозрение, 2010. – 512 с.
5. Февр Л. Чувствительность и история // Бои за историю. – М., 1991. – С. 109–126.
6. Экман П. Психология эмоций. Я знаю, что ты чувствуешь. СПб.: Питер, 2011

Рекомендована література

1. Collins R. Interaction Ritual Chains. – Princeton, 2004.
2. Hochschild A.R. The managed heart: commercialization of human feeling / Arlie Russell Hochschild. 2003.
3. Reddy William M. The Navigation of Feeling: A Framework for the History of Emotions. – Cambridge, 2004.
4. Rosenwein Barbara H. Emotional communities in the early Middle Ages / Barbara H. Rosenwein. 2006.
5. Wierzbicka A. Emotions across Languages and cultures. – Cambridge, 1999.
6. Арьес Ф. Человек перед лицом смерти. М.: Прогресс, 1992.
7. Берк П. Что такое культурная история? / пер. с англ. И. Полонской. М.: ВШЭ, 2015. 240 с.
8. Дубина В. Воспитание скукой: обращение с эмоциями в русском дворянском образовании середины XIX века // Российская империя чувств: Подходы к культурной истории эмоций: сб. ст. М.: Новое литературное обозрение, 2010. С. 151-165.
9. Изард К. Э. Психология эмоций. СПб.: Питер, 2011
10. Лэнгле А. Эмоции и экзистенция / пер. с нем. – Харьков: Гуманитарный центр, 2007. 332 с.
11. Николаи Ф. В., Хазина А. В. История эмоций и «аффективный поворот»: проблемы диалога // Диалог со временем. – М., 2015. Вып. 50. С. 97-115.
12. Норберт Еліас. Процес цивілізації. Соціогенетичні і психогенетичні дослідження. Альтернативи, 2003. 672 с.
13. Симонова О.А. Социологическое исследование эмоций в современной американской социологии концептуальные вопросы // Социологический ежегодник, 2009 : сб. науч. тр. – М., 2009. – С. 292–331.
14. Симонова О.А. Современная социология эмоций и проблема социальной солидарности: Основные направления исследований // Социологический ежегодник, 2011: Сб. науч. тр. / РАН. ИНИОН. Центр социал. науч.-информ.

- исслед. Отд. социологии и социал. психологии; Кафедра общей социологии НИУ-ВШЭ; Ред. и сост. Н.Е. Покровский, Д.В. Ефременко. – М., 2011. – С. 95–142.
15. Хмелевская Ю.Ю. «История эмоций» в современной историографической парадигме // Историческая наука сегодня: теории, методы, перспективы / Под ред. Л.П. Репиной. М.: ЛКИ, 2011. С. 452-461.
16. Шаховский В. И. Категоризация эмоций в лексико-семантической системе языка. Воронеж: Изд-во Воронежского ун-та, 1987.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

- Научная электронная библиотека e-library (<http://elibrary.ru/defaultx.asp>)
- The History of Emotions Blog (<https://emotionsblog.history.qmul.ac.uk>)
- The portal "History of Emotions" is published by the Center for the History of Emotions of Max Planck Institute for Human Development (<https://www.history-of-emotions.mpg.de/en/texts>)